

Практичні поради для бізнесу

Обшук

Обшук – це слідча дія, що полягає в примусовому обстеженні приміщень, споруд, ділянок місцевості та інших об'єктів, які перебувають у віданні певних осіб, з метою знайдення та вилучення предметів і документів, що можуть мати значення у справі, або знайдення осіб, що розшукуються, проваджуваному за наявності ймовірних даних про те, що вони приховані в певному місці чи в певної особи.

Види обшуків:

Обшук житлових приміщень

житлових будинків, котеджів, квартир, замків, кімнат у гуртожитку, постійних чи тимчасових житлових помешкань, у тому числі і в готелі чи іншому місці, включаючи туристичний намет на лоні природи;

Обшук іншого володіння особи

дачної будівлі, гаража, яхти, літака, автомобіля, магазину, кав'ярні, кіоску, саду, городу, подвір'я, ферми, земельної ділянки чи угіддя тощо;

Обшук службових та інших приміщень

складських, службових і виробничих приміщень, підприємств, установ, організацій та інших сховищ;

Обшук території

земельної ділянки, саду, городу тощо;

Обшук особи

особистий обшук.

Першочергові дії, після того як до Вас прийшли працівники правоохоронних органів з обшуком.

Етап**01****1.1**

Розпочати відео фіксацію події, при цьому попередити службових осіб, про початок фіксації події з вашої сторони.

1.2

Встановити, який саме правоохоронний орган до Вас завітав та кількість службових осіб.

1.3

Встановити особистість решти осіб, які вам невідомі.

1.4

Зателефонувати адвокату та повідомити про так званий «візит».

Етап**02****2.1**

Проаналізуйте ухвалу слідчого судді(суду) на проведення обшуку.

Аналіз ухвали слідчого судді потрібно здійснювати наступним чином:

- Дата (ухвала діє рівно 1 місяць, незалежно від кількості днів у ньому та того, що останній день може припадати на вихідний);
- Адреса проведення обшуку (має точно збігатися, навіть неправильно зазначений поверх може бути підставою для того, щоб не пустити правоохоронців);
- Обов'язкові реквізити та процедура вручення (вручатися має оригінал ухвали (примірник));
- Осіб, які беруть участь у обшуку. (вимагайте посвідчення, доручення та постанову про створення слідчої групи, якщо це прокурор, то постанову групи прокурорів, витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань).

2.2

За аналізом ухвали слідчого судді (суду) встановіть усі можливі недоліки, які були вами виявлені.

2.3

Наполягайте, на визначені вашого статусу у цій слідчій дії, після чого на роз'ясненні Вам прав та обов'язків, при цьому, перерахування статей кримінального законодавства не достатньо, а тому наполягайте на повному роз'ясненні перерахованих службовою особою прав та обов'язків під час слідчої дії. Саме таким прийомом Ви затягнете час до приїзду вашого адвоката.

2.4

Після чого Ви повинні підписатися на одному з примірників, який залишається у службової особи і має бути підшитий до матеріалів кримінального провадження. Під час підписання, обов'язково вкажіть дату та час, а також місце отримання вказаної ухвали, ваше П.І.Б., та встановлені порушення під час її отримання.

Важливо! Якщо службова особа, не вимагає у вас підписання одного з примірників ухвали слідчого судді – це є порушенням, і грає на Вашу користь, а тому не потрібно нагадувати службовій особі і настоювати на підписанні.

2.5

Запросіть службовій особі перед початком проведення обшуку продемонструвати засіб на який буде здійснено відео фіксацію обшуку. Вам необхідно переписати серійний номер, марку та модель засобу. Далі необхідно встановити на який носій буде здійснено запис матеріалу (картка пам'яті), її номер, марку та модель, обсяг.

Етап

03

3.1 Визначити поведінку під час обшуку.

Головне не боятися обшуку! Не нервувати та не чинити опір службовій особі в проведенні обшуку

3.2 Визначити позицію під час обшуку.

За аналізом ухвали слідчого судді (суду) Ви зрозумієте мету та об'єкт візиту. А відтак, ви належним чином зможете вибудувати свою позицію самозахисту.

Окрім визначення позиції самозахисту, необхідно, визначити ризи цього обшуку в цілому (наприклад: вилучення пристрою для друку на якому можливо було «підроблено» документ).

Головною цілю повинно бути – зберегти майно. Звісно, що майно все одно може бути вилучено, однак, як показує практика повернути майно після вилучення вкрай важно, оскільки під час вилучення службова особа не ідентифікувала майно і не зазначила його індивідуальні ознаки, за якими в подальшому, як правило здійснюється повернення майна.

Щодо проміжних цілей, то вони можуть бути направлені на захист особистого майна (мобільний телефон), цінного рухомого майна.

Етап

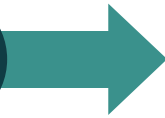
04

4.1 Аналіз дій службової особи під час проведення обшуку

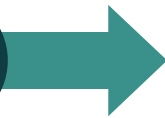
Необхідно аналізувати дії службової особи під час обшуку, оскільки кожна людина робить помилки. На практиці, зазвичай, службова особа зневажає деякими процесуальними етапами під час проведення обшуку, тим самим робить полики, які грають на нашу користь. А тому, необхідно, уважно спостерігати за діями службових осіб, про що робити нотатки із фіксуванням часу та П.І.Б. службової особи, яка вчинила порушення, із короткою фабулою порушення.

4.2**Аналіз дій понятих під час проведення обшуку**

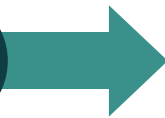
Необхідно аналізувати дії понятих під час проведення обшуку, оскільки, як правило у службових осіб свої поняті. На практиці, зазвичай, це літнього віку особи. А тому, необхідно, уважно спостерігати що бачать чи не бачать поняті, чи чують вони, про що йде мова, про що робити нотатки із фіксуванням часу та П.І.Б. понятого, яки в той чи інший момент не міг бачити ту чи інший елемент обшуку.

4.3**Аналіз протоколу обшуку та додатків до нього. Вилучених речей і документів.****1**

«Якісний» протокол обшуку – запорука успішного визнання протоколу обшуку не дійсним. А тому, необхідно уважно прочитати текст, який був написаний службовою особою.

2

«Правильне» та «належне» вилучення речей і документів – запорука успішного повернення вилучених речей. А тому, слід уважно слідкувати за процедурою вилучення та пакування речей і документів.

3

Після складання протоколу, усі учасники слідчої дії повинні його підписати, якщо хоча б одна особа, яка була залучена як учасник до слідчої дії не завірить підписом вказаний протокол, таких протокол є не повним, що в свою чергу встановлює його неналежність.

4

В протоколі обшуку повинно бути описані вилучені речі і документи, при цьому вказане також повинно бути продубльовано в описі вилучених речей і документів, що є додатком до протоколу обшуку і його невід'ємною частиною.

5

В першому примірнику протоколу обшуку, повинно бути зазначено та проставлено підписи про отримання його примірника та отримання оригіналу додатку.

6

До протоколу обшуку необхідно і потрібно вносити зауваження та виявлені недоліки. Оскільки, як показує практика, слідчий суддя не завжди досліджує відеозапис на який було зафіксовано проведення обшуку.

Тези зауважень до протоколу обшуку

(перелік є невичерпним)

- Не була надана можливість одержати правову допомогу адвоката (відповідно до ст. 59 Конституції України, ч. 3 ст. 236);
- Обшук проводився без ухвали слідчого судді, порушено вимоги ч. 2 ст. 234 КПК України;
- Не була пред'явлена ухвала про дозвіл на проведення обшуку (абз. 1, ч. 3 ст. 236 КПК України);
- Не була надана копія ухвали про дозвіл на проведення обшуку абз. 1, ч. 3 ст. 236 КПК України);
- Перед початком виконання ухвали слідчого судді, особі, яка володіє житлом чи іншим володінням, а за її відсутності – іншій присутній особі не була пред'явлена ухвала і надана її копія (ч. 3 ст. 236 КПК України) (з даної статті вбачається, що під час обшуку має бути присутній власник приміщення)
- Обшук було здійснено особою, яка не зазначена в ухвалі про дозвіл на проведення обшуку, порушення вимог ч. 2 ст. 234 КПК України;
- Обшук проводився оперативними співробітниками, проте доручення на них не були надані (не уповноважені особи, ч. 2 ст. 234)
- Було проведено більше одного разу обшук в межах однієї ухвали про дозвіл на проведення обшуку (відповідно до ч. 1 ст. 235 КПК України);
- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку не вказано строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали (п. 1 ч. 2 ст. 235 КПК України);
- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку відсутні відомості про прокурора, слідчого, який подав клопотання про обшук (п. 2 ч. 2 ст. 235 КПК України);
- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку не вказано положення закону, на підставі якого поставляється ухвала (п. 3 ч. 2 ст. 235 КПК України);

- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку відсутні відомості щодо житла чи володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку (п. 4 ч. 2 ст. 235 КПК України);
- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку відсутні відомості щодо особи, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться (п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України);
- В ухвалі не зазначено саме особу, яка орендує приміщення в порушення п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України).
- В ухвалі не зазначено володільця приміщення в порушення п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України.
- В ухвалі про дозвіл на проведення обшуку не вказано речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук (п. 5 ч. 2 ст. 235 КПК України);
- При здійсненні обшуку не були присутні поняті (відповідно до ч. 7 ст. 223 КПК України);
- Не було вручено другий примірник протоколу обшуку разом із доданим до нього описом вилучених документів та тимчасово вилучених речей особі у якої було проведено обшук, а в разі її відсутності – повнолітньому членові її сім'ї або його представникові (відповідно до ч. 9 ст. 236 КПК України);
- В порушення ч. 9 ст. 236 КПК України при проведенні обшуку на підприємстві, в установі або організації другий примірник протоколу не був вручений керівнику або представникові підприємства, установи або організації.
- В порушення ч. 9 ст. 236 КПК України замість примірника протоколу (оригіналу) вручили копію протоколу обшуку.
- В протоколі обшуку не містяться відомості про всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (відповідно до п. 1 ч. 3 ст. 104 КПК України);
- Учасникам процесуальної дії не було надано можливості ознайомитись із текстом протоколу обшуку перед його підписанням (ч. 4 ст. 104 КПК України);

- Було проведено обшук в нічний час (з 22 до 6 години)(відповідно до ч. 4 ст. 223 КПК України).
- Згідно ч. 2 ст. 236 КПК України обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді повинен відбуватися в час, коли завдається найменша шкода звичайним заняттям особи яка ними володіє, якщо тільки слідчий, прокурор не вважає, що виконання такої умови може суттєво зашкодити меті обшуку.
- В порушення ч. 1 ст. 107 КПК України клопотання адвоката про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів не було задоволено. Збирання доказів передбачене п. 7 ч. 1 ст. 20 ЗУ «Про адвокатську діяльність та адвокатуру».
- Не дали надати письмові пояснення стосовно відмови від підписання в протоколі (ч. 6 ст. 104 «Якщо особа, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, відмовилася підписати протокол, про це зазначається в протоколі. Такій особі надається право дати письмові пояснення щодо причин відмови від підписання, які заносяться до протоколу.»)
- Додатки до протоколу не були упаковані належним чином упаковані та засвідчені підписами учасників, стенограма, аудіо-, відеозапис процесуальної дії, відсутній підпис адвоката на упаковках (ч.2- 3 ст. 105 КПК України)
- В порушення ч. 1 ст. 107 КПК України та п.8 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» на клопотання адвоката про відео-фіксації її не було застосовано.
- Згідно ч. 1 ст. 107 КПК України право безперешкодного фіксування проведення обшуку за допомогою відеозапису надається стороні захисту.
- В порушення ст. 19 Конституції України слідчий не задовольнити клопотання адвоката про залучення його понятого. Оскільки адвокат діє «дозволено все, що не заборонено», а слідчий діє «дозволено все що передбачено законодавством». В діючому КПК не визначено хто обирає понятих, а тому, прохання задовольнити понятого адвоката мало б бути задоволено (ч. 7 ст. 223).
- В порушення ч. 2 ст. 27 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвоката не було допущено по усному договору до укладення письмового.

- В ухвалі про надання дозволу на проведення обшуку зазначена невірна адреса, кабінет місця проведення обшуку.
- Не представились, що унеможливило з'ясувати чи вказана дана особа в ухвалі про дозвіл на обшук та чи має вона повноваження.
- В дорученні на оперативних співробітників не вказано конкретних прізвищ цих співробітників.
- В дорученні на оперативних співробітників використовується печатка для пакетів, замість печатки для довідок.
- В порушення ч. 3 ст. 223 КПК України перед проведенням слідчої дії не роз'яснили права понятим.
- На прохання (заяву) адвоката (особи у присутності якої проводився обшук) в порушення ч. 8 ст. 236 не перевірили документи, що встановлюють осіб понятих. Згідно ч. 7 ст. 46 органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх службові особи зобов'язані виконувати законні вимоги захисника.
- Під час обшуку було проігноровано п. 2 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», відповідно до якої під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката має бути присутній представник ради адвокатів регіону.
- В порушення п. 9 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» копії та/або оригінали первинних документів та реєстри бухгалтерського обліку були вилучені без складання реєстру вилучених документів.
- Виконання ухвали слідчого судді, суду про проведення обшуку не було в обов'язковому порядку зафіксоване за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів. (ч. 1 ст. 107 КПК України).
- Слідчим в порушення ч. 1 ст. 236 КПК України не було вжито заходів для забезпечення присутності під час проведення обшуку осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені.
- В порушення ч. 4 ст. 236 КПК України слідчий, прокурор не забезпечив схоронність майна, що знаходиться у житлі чи іншому володінні особи, та неможливість доступу до нього сторонніх осіб.

- В порушення ч. 5 ст. 236 КПК України обшук на підставі ухвали слідчого судді проводився в обсязі більшому ніж необхідно для досягнення мети обшуку з _____ до _____, дата _____.
- В порушення ч. 5 ст. 235 обшук осіб які перебували в житлі чи іншому приміщенні проводився за рішенням слідчого чи прокурора без достатніх підстав вважати, що вони переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження. Обшук осіб проводився без складання відповідного протоколу слідчої дії.
- В порушення ч. 6 ст. 236 КПК України закрите приміщення, сховище, речі, коли особа присутня при обшуку відмовилась їх відкривати або якщо володілець був відсутній відкривались не слідчим, прокурором, а сторонніми особами. В порушення п. 7 ст. 237, залучили так званих «спеціалістів» для відкриття приміщення без відповідного доручення/постанови слідчого, прокурора.
- Згідно ч. 3 ст. 110 КПК України Рішення слідчого, прокурора приймається у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених цим Кодексом, а також коли слідчий, прокурор визнає це за необхідне.
- В порушення ч. 8 ст. 236 КПК України заяви осіб, у присутності яких здійснювався обшук, при проведення даної слідчої дії не були занесені до протоколу обшуку.
- Слідчим (прокурором), іншими співробітниками, було здійснено незаконне проникнення до житлового приміщення (іншого володіння особи), не з невідкладних випадків, які передбачені ч. 3 ст. 233 КПК України, чим грубо порушили вимоги вказаної норми.

У ситуаціях необхідності захисту вашого бізнесу
невідкладно телефонуйте адвокатам:

+38 063 454 50 44

Невідкладно. Професійно. По суті.

Допомога вашому бізнесу 24/7/365